

ZAKRNELI ORGANI

To je ostanek organa, ki nima več vloge, ki jo je imel nekoč v evoluciji. Tako imajo na primer številne živali, ki živijo v podzemnih jamah, zakrnele oči. Živalim, ki živijo v podzemnih jamah, so oči zakrnele in so slepe. Ker tu ni svetlobe, je vid nepotreben.

Na svetu so različne vrste slepih jamskih rib. Njihovi mladiči imajo pogosto oči, ki zakrnijo, ko riba odraste. Pri nekaterih vrstah so ostanki oči pokriti s kožo. Jamske ribe se znajdejo tako, da s pobočnico zaznamvajo valovanje in razlike v tlakih. Taka čutila imajo vse ribe, vendar je pri jamskih ribah ta način spoznavanja okolja zelo razvit. Nekateri jamske ribe pa zaznavajo okolje z okušalnimi brbončicami na ustnicah.

Pri človeški ribici je zakrnele oči slutiti pod kožo, čeprav so pri mladičih še vidne kot dve črni pikici. Človeška ribica je izredno občutljiva za valovanje vode in to ji pomaga, ko lovi plen.

Kadar postane organ zaradi spremembe življenjskega okolja za njegovega lastnika neuporaben, bo v evoluciji počasi izginjal. To izginjanje je lahko posledica naravnega izbora, ki daje prednosti izgubi organa, saj je za njegovo ohranitev potrebna določena energija. Če žival nekega organa ne uporablja, bo ta zaradi kopičenja mutacij počasi poknel. Pri preučevanju zakrnelih organov ni vedno jasno, katera od obeh možnosti je privedla do izgube določenih organov.

Konj ima dobro razvit prst sredinec, toda pod kožo ima še zakrnela ostanka drugega in četrtega prsta. Predniki konja so imeli več prstov, potomcem pa so začeli krneti zaradi življenja na bolj trdih, stepskih tleh.

Tudi rastline imajo zakrnele organe. Znani so kaktusi, ki imajo zakrnele liste spremenjene v bodice, in cvetovi vetrocvetk, ki imajo zakrnele liste cvetnega odevala. Tudi spolni organi kopenskih rastlin so močno okrnili.

Tudi človek ima vrsto zakrnelih organov. Poleg slepiča so to še: modrostni zobje, prsti na nogi (razen palca), mišice za premikanje uhljev, trtica in še številni drugi. Popoln seznam človekovih zakrnelih organov bi jih vseboval preko sto.